

El president de la Generalitat Pau Claris va morir enverinat per la monarquia castellana



Tal i com informa el diari Avui, estudiosos com John H. Elliott i Josep Sanabre ja consideraven plausible la mort per enverinament del president de la Diputació del General, Pau Claris, el 27 de febrer del 1641, durant la Guerra dels Segadors. La seva actuació política, enfrontada al monarca castellà Felip IV i al seu primer ministre, el comte duc d'Olivares, l'havia convertit en un personatge a eliminar. La sobtada desaparició, i alguns indicis, ja havien fet planar la sospita. Ara, però, un carta d'època localitzada al ministeri d'Afers Exteriors francès pel professor de la Universitat de Perpinyà Joan Peytaví referma el que passa a ser més que una hipòtesi.

Aquest document és la base de l'informe que es publica al número que avui surt al carrer de la revista d'història Sàpiens, en un article de la periodista Sílvia Marimon, que ha estat assessorada per l'especialista Antoni Simon, catedràtic d'història moderna a la Universitat Autònoma de Barcelona.

La missiva en qüestió està firmada pel mariscal francès Roger de Bossost, baró d'Espanan, que havia negociat la col·laboració francesa amb els catalans, negociació que al capdavant havia fet possible l'estrepitosa derrota de l'exèrcit castellà a Montjuïc el 26 de gener de 1641, malgrat la seva superioritat numèrica. Està datada el 3 de març i adreçada al compatriota Bernard du Plessis Besançon. Bossost li diu: "Vous apprendez la mauvaise nouvelle du Sr. Pot Claris, que on a empoisonné par un lavament, on le tient pour mort".

Enemic de Castella

Antoni Simon apunta que "la cort de Madrid considerava que Pau Claris era un obstacle per aconseguir" la reintegració del Principat a la monarquia hispànica: "Sense ell, el camí per arribar a un acord era més fàcil", sentència Simon, que també creu versemblant l'assassinat per

enverinament, ja que "una execució hauria incrementat l'odi al rei castellà i el seu retorn a Catalunya hauria estat clarament més complicat".

Sàpiens aporta una segona carta, en aquest cas trobada pels historiadors Antoni Muñoz i Josep Catà, a l'arxiu de la població castellana de Simancas, que dóna més pistes del probable enverinament. En aquesta, la duquessa de Caradona explica al marquès de Los Vélez que Claris havia quedat sense parla i que, abans d'expirar, es va haver de confessar "por señas", ja que no podia moure la llengua. D'altra banda, segons la versió oficial de la seva mort, "havia patit no sols treball excessiu en lo cos però encara increhibles passions y affliccions de ànimo".

Segons la directora del servei d'urgències de l'Hospital de Sabadell, María Luisa Iglesias, tant pels símptomes descrits com per l'època, la mort de Claris podria relacionar-se amb l'aigua tofana, una barreja d'arsènic i herbes força emprada als segles XVII i XVIII.

Verí insípid i inodor

"Transparent, insípida i inodora, es barrejava amb el cafè, la xocolata o l'amanida. Cinc o sis gotes eren suficients per acabar amb la salut d'algú. Els efectes eren devastadors. La víctima perdia la gana, tenia set, sensació de fatiga, depressió profunda, patia paràlisi parcial i es consumia inexorablement", escriu Sílvia Marimon. L'arsènic, a més, era fàcil de trobar, no gaire car i indetectable pels metges.

L'evidència de la carta no podrà ser mai contrastada amb anàlisis clíniques de les restes de Pau Claris, ja que les despulles del president de la Generalitat van desaparèixer amb l'enderroc, el 1888, de l'església barcelonina de Sant Joan de Jerusalem on havia estat sepultat el cos.